

ΑΤΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ. *Ἡλία Βουτιερίδη*,
«*Όταν ἀγαποῦμε*», σύγχρονο κοινωνικό δράμα σὲ
τρεις πράξεις.

Τὸ κοινωνικό δράμα στὸν τόπο μας δὲν ἔχει με-
στώσει γιὰ τὴν ὥρα. Ὅχι πὼς ἡ κοινωνία μας δὲν
μπορεῖ νὰ δώσει τ' ἀπαιτούμενο ὄλιγο γιὰ τέτοια
ἐργασία, ὅπως συνείδησε ἡ τρέχουσα κριτική νὰ προ-
φητεῖη, μὰ γιατί δὲν ἔρτασ' ἀκόμα ἡ καινούργια
τέχνη μας στὸ σημεῖο πὸν νὰ νοιώσῃ τὴν ἀνάγκη ν'
ἀγκαλιάσῃ τὰ ζητήματα τὰ κοινωνικά, ζητήματα
ζωῆς πὸν σηκώνουν ἄλλοῦ τρικυμίες σὲ ἰδέες, σὲ
σκέψεις κ' ἀντίληψεις, κίνηση καὶ διαφέρο σ' ἐπι-
στήμη καὶ τέχνη. Σὲ μᾶς τὸ μόνο καὶ παντοτινὸ
κοινωνικὸ ζήτημα πὸν τρέχει στὴν ἀγορά, εἶναι τὸ
ζήτημα τῆς *τιμῆς*, πὸν ἀπάνου του γράφτηκαν θεα-
τρικὰ ἔργα τόσο τοῦ σαλονιοῦ, ὅσο καὶ τῆς φου-
στανέλλας. Δὲν εἶναι πολλὰ χρόνια πὸν καὶ σὲ ξέ-
νες θεατροφιλολογίες παρατηροῦσαμε τὴν τέτοια
ἐπίμονη τάση στὸ κοινωνικὸ δράμα, καὶ δὲν ξεχνοῦμε
πὼς ἔργα σὰν τὴν «*Τιμὴ*» τοῦ Σούδερμανν καὶ τὸ
«*Δικαίωμα ὁ ἔρωτας*;» τοῦ Μὰξ Νορδάου συγχι-

νοῦσανε καὶ τοὺς σοβαρόφραντους ἀκόμα καλλιτεχνι-
κοὺς κύκλους. Μὰ ἀπὸ τὸν καιρὸ πὸν δείχτηκε πὼς
τὸ ζήτημα τῆς *τιμῆς* εἶναι δεμένο μὲ χίλια δυὸ ἄλλα
κοινωνικά ζητήματα μέσα στὴ ζωὴ καὶ πὼς ποτὲς
τοῦτο δὲ στέκεται ξεχωρισμένο ὅπως συνειθίζουμε νὰ
πιστεῖν ἀκόμα ὅσοι τὸ βάνουν στὸ ἀνατομικὸ
τραπέζι νὰ τὸ ξετάσουνε, ἢ προσοχὴ τῆς φιλολογο-
κῆς τέχνης στράφηκε σὲ ἄλλα προβλήματα ὅμοια
σημαντικά κ' ἀξιοσπουδάστα, ὅμως γενικώτερα, ἀλη-
θινώτερα στὸ βάθος, οὐσιαστικώτερα σὲ αἰτίες καὶ
τὰ συμπεράσματα. Ἡ κοινωνικὴ ἀθλιότητα πὸν
φέρει καθεμερινὰ ἡ οἰκονομικὴ ἀνισορροπία εἶναι
ἡ βία, εἶναι ὁ κορμὸς πὸν ἀναδίνει τὰ κλαδιὰ καὶ
τὰ παρακλάδια στὸ κάθε ζήτημα πὸν μᾶς παρου-
σιάζεται σήμερα μὲ τὴ μορφή τοῦ κοινωνικοῦ. Σ'
αὐτὸ βοήθησε τὴν τέχνη, ἢ καλύτερα, τὴν ὀδήγησε,
ἡ κοινωνικὴ δράση τῆς τελευταίας ἐποχῆς σὲ ξένες
χῶρες καὶ τὸ ξετύλιγμα σὲ ὀρισμένες ἀρχὲς τῆς
ἐπιστήμης τῆς κοινωνικῆς.

Σήμερα βέβαια ὁ θεατρικὸς συγγραφεὺς πὸν
θ' ἀνεβάσῃ στὴ σκηνὴ ἔργο κοινωνικὸ, δὲν πρέπει
νὰ εἶναι ἀνίδεος ἀπὸ τὴς γενικῆς γραμμῆς πὸν ἡ ἐπι-
στήμη παραδέχτηκε γιὰ τὴν ἔρευνα στὰ ζητήματα
τοῦ τέτοιου εἶδους, γιατί ἀλιότιχα ἔρχεται νὰ πολε-
μήσῃ ἢ γιὰ ζητήματα δεύτερης γραμμῆς πὸν ἐξάρ-
τησὶ τοὺς ἔχουνε ἄλλα σπουδιώτερα καὶ πὸν δίχως
αὐτὰ τὰ τελευταῖα κάθε ξετύλιγμα καὶ σταθμὸς μά-
ταιος κόπος, ἢ γιὰ ζητήματα πὸν τ' ἀπαντᾷ μονίχα
μέσα στὸ ἀνακάτωμα τῆς ζωῆς σὰ σημάδια, μὰ πὸν
δὲν ξέρει τὴν ὀρισμένη θέση τοὺς μέσα στὸ σῖνολο,
θέση πὸν θὰ κινονίση σ' ἓνα ἔργο τὴν ὀρμὴ καὶ
τὴν ἀφορμὴ, ἀκόμα καὶ τὸ χαρακτήρου τῆς πολεμι-
κῆς του καὶ σύγκαιρα τῆς οὐσίας του τῆς καλλιτε-
χνικῆς. Ἡ τέτοια ἔλλειψη τῆς ἐπιστημονικῆς γνώ-
σης, γνώσης πὸν στηρίζεται στὰ ἐρευνητικὰ δομένα
τῆς ἴσια μὲ σήμερα ἱστορικῆς ἐξέλιξης στὰ κοινωνικά
ζητήματα τοῦ κάθε λαοῦ καὶ περισσότερο τοῦ δικοῦ
μας, φέρνει τὴ θεατρικὴ τέχνη στὸ ἐπίπεδο μιᾶς ἐμ-
πειρικότητος πὸν βέβαια δὲν τῆς εἶναι πρεπούμενο
νὰ σταματήσῃ.

Ἔτσι βλέπουμε κι ἀπ' αὐτὴ τὴ μεριά, μὲ γενι-
κώτερη σκέψη, ἀμεθοδολόγητους τοὺς συγγραφεῖδες
μας, καὶ τῆς τέτοιης ἐμπειρικότητος δημιούργημα
μᾶς δόθηκε τελευταῖα τὸ καινούργιο ἔργο τοῦ κ.
Ἡλία Βουτιερίδη «*Όταν ἀγαποῦμε*».

Ὁ Πάνος, ἓνα πλουσιόπαιδο, μπαίνει σ' ἓνα
φτωχικὸ σπίτι τραβηγμένος ἀπὸ τρελλὴ ἀγάπη γιὰ
τὴν ὀμορφη Βαρβάρρα, καὶ τὴ στιγμὴ πὸν οἱ σκέ-
σες τοὺς ἔχουνε κάμποσο προχωρέσει, νοιώθει τὸ
χέρι τοῦ πατέρα του νὰ τονὲ τραβᾷ ἀπὸ τὸν κακὸ

δρομό ποῦ πῆρε. Ὁ πλούσιος πατέρας τοῦ Πάνου φροντίζει νὰ τονὲ παντρέψῃ, κι ὁ Πάνος δὲν τολμᾷ ν' ἀντισταθῇ γιατί τὸ πατρικὸ πείσιμα μπορεῖ νὰ τὸν ἀποκληρώσῃ καὶ φτωχὸ, ἀνίκανο γιὰ δουλειά, νὰ τὸν πετάξῃ στοὺς δρόμους. Ἡ Βαρβάρα μαθαίνει ὅλα καὶ στὴν ἀπελπισία της μ' ἓνα γράμμα φανερώνει τὸ σῦνθεσμά της μὲ τὸν Πάνο στὴ μελλομένη ἀρροβωνιαστικιά του, καὶ τὸ συνοικέσιο χαλνᾷ. Μὰ ὁ Πάνος ἴστερα ἀπὸ μιὰ φουρτουνιασμένη συνομιλία μὲ τὴ Βαρβάρα μαθαίνοντας πὼς τὸ **ἀτιμο**, καθὼς τὸ λέει, γράμμα εἶτανε δικό της, τὴν περβολεῖ καὶ τὴν πληγώνει. Ὁ πλούσιος πατέρας τοῦ Πάνου γιὰ νὰ σώσῃ τὸ παιδί του ἔρχεται στὸ σπίτι τῆς Βαρβάρας κι ἀνταμώνει τὸν ἀδερφό της τὸ Σπύρο, τίμιο καὶ καλὸ παλληκάρι, καὶ τοῦ προτείνει χρηματικὴ ἀποζημίωση γιὰ συμβιβασμό. Ὁ Σπύρος ὅμως μὲ ἀγανάκτηση διώχνει τὸ γεροπαρὰλὴ λέγοντας του πὼς δὲν πουλᾷ τὴν τιμὴ του. Ὁ ἀδερφὸς τῆς Βαρβάρας μελετᾷ φοβερὴ, κόκκινη ἐκδίκηση. Ξέρει πὼς τὰ πολιτικὰ μέσα θὰ θολώσουνε τὰ νερὰ κι ὁ καταστροφέας τῆς τιμῆς του θὰ βγῆ ἀθῶος ἀπὸ τὴ φυλακὴ. Φανερώνει τὸ σκοπὸ του στὴ Βαρβάρα, ἀπὸ ὅμως τὸν ἰκετεύει σπαραχτικὰ νὰ σεβιστῇ τὴν ἀγάπη της. Ἀκούοντας ὁ Σπύρος τέτοια λόγια ἀπὸ τὴν ἀδερφή του ποῦ ἔθρεφε γι' αὐτὴνε τρυφερὴ ἀδυναμία, καὶ μὴ μπορόντας τὴ λύσσα του νὰ σβίση, φεύγει ἀπὸ τὸ σπίτι του, ἀπὸ τὸν τόπο του, μακριὰ στὰ ξένα. Ὁ Πάνος δικάζεται καὶ βγαίνει ἀπὸ τὴ φυλακὴ. Ὑστερα ἀπὸ ἓνα μῆνα ἔρχεται στὸ σπίτι τῆς Βαρβάρας, ὄχι γιὰ νὰ πέσῃ στὴν ἀγκαλιά της, ὄχι γιὰ νὰ τὴ θερμάνει μὲ τὴν ἀγάπη του, μὰ πάντα δισταχτικὸς, ἐπιφυλαχτικὸς, τρέμοντας τὴν ἐπιρροὴ τοῦ πατέρα του. Ἡ Βαρβάρα νοιώθει. Κάτι τσακίζεται μέσα της, κάποιος βραχνὸς τῆς βγαίνει ἀπὸ τὴ ζωὴ. Ἡ ἀγάπη της ἀρχίζει νὰ νεκρώνεται, ξιναβρίσκει τὴ δύναμη ποῦ εἶχε χάσει καὶ διώχνει τὸν Πάνο. Αὐτὸς δὲ θέλει νὰ τὸ πιστέψῃ, κάτι τονὲ τραβᾷ κοντὰ της. Τῆς δίνει ἐπόσχεση πὼς θὰ παλέψῃ νὰ νικήσῃ τὸ πείσιμα τοῦ πατέρα του καὶ φεύγει ὅταν ἴστερα ξανάρχεται βλέπει στὸ σπίτι τῆς Βαρβάρας ἓνα νέο. Εἶναι ἓνας δικηγόρος, ὁ κ. Σωτήρης, ποῦ ἀπὸ καιρὸ ἀγαποῦσε κορυφὰ τὴ Βαρβάρα καὶ τὴν εἶχε ζητήσῃ μάλιστα κι ἀπὸ τὸν ἀδερφό της τὸ Σπύρο. Εἶχε ἔρθει τώρα νὰ τῆς προσφέρει τὴ χαμένη τιμὴ της, νὰ τῆς δώσῃ τὸ νόμμά του, νὰ τὴν πάρῃ γυναίκα του. Ὁ Πάνος μάλωσε στὸ μεταξύ μὲ τὸν πατέρα του καὶ ζητᾷ παρηγοριὰ στὴν ἀγάπη τῆς Βαρβάρας. Αὐτὴ ὅμως τοῦ λέει νὰ φύγῃ, δὲν τὸν ξέρει, δὲν τονὲ θέλει. Ὁ Πάνος ξεφρενιασμένος ἀπὸ τὴν τέτοια ἀρνηση νομίζει αἰτία τοῦ κακοῦ τὸ Σωτήρη, κι ἀρπά-

χνώντας ἓνα ψαλίδι ποῦ βρίσκεται κατὰ τύχη πάνου στὸ τραπέζι, τονὲ χτυπᾷ καὶ φεύγει. Ὅταν ἔρχεται ἡ ἀστυνομία, ἡ Βαρβάρα δηλώνει πὼς αὐτὴ σκότωσε τὸ Σωτήρη.

Ὁ κ. Βουτιερὶδης μᾶς παρουσίασε ἀληθινὰ δραματικὰ στοιχεῖα. Ἐδειξε, ἀντίθετο πρὸς τοὺς ἄλλους θεατρογράφους μας, πὼς καταλαμβάνει ἀπὸ τέχνη κι ἀπὸ σκηνὴ. Βλέπει τὸ θέατρο μὲ τὰ μάτια τοῦ φωτισμένου ἀθρώπου, μετρᾷ τὸ περπάτημά του καὶ δὲν ξεχνάται σὲ ἀεροφούσκωτες ὑπερβολές. Κάποια περισσότερο προσοχὴ θὰ χρειάζότανε στὴ φόρμα τῆς σκηνακτικῆς οἰκονομίας, γιατί τὸ ἀδιάκοπο συγγάλλασμα τῶν προσώπων προσπαθεῖ νὰ τὸ δικαιολογήσῃ μέσα στὸ μῦθο, μὰ δὲν τὸ καταφέρνει ἀβίαστα ὅσο ἔπρεπε. Τὰ παλιὰ καλούπια ἔχονε τραβήξῃ περισσότερο τὸ συγγραφέα τοῦ «Γεφυροῦ τῆς Ἄρτας», ὅμως τὰ παλιὰ **καλὰ** καλούπια κι αὐτὸ νομίζουμε σημαίνει γὰτί.

Ὁ χωραχτήρας τοῦ Πάνου ζοιγραφεῖται θαμπὸς κι ἀνιγματοώδικος, ἴσως ἐπειδὴ αὐτὰ εἶναι καὶ τὰ κύρια συστατικὰ του. Ὁ Σπύρος, ὁ νέος ὁ Σπύρος ποῦ μᾶς τὸν παρουσιάζει ὁ συγγραφέας λογικὸ καὶ σκεφτικιστὴ, μᾶς φαίνεται πὼς ἔχει μιὰν ἄβολη προσήλωση στὶς παλιὰς ιδέες, τὶς σκουριασμένες, τὶς γεροντικὲς, ἐκεῖ ποῦ ἡ νιότη του μπορούσε νὰ τοῦ φωτίσῃ καὶ τὸ μυαλό. Ἡ Βαρβάρα πάλι, ἓνα χορίτσι, ποῦ τὸ ψυχόρημά της τὴν ὀδηγᾷ στὴν ἀντίληψη τοῦ κόσμου μὲ λείτερο μάτια, στὸ βάθος δὲ στέκει νὰ πολεμήσῃ γιὰ τὴν τέτοια λευτεριά, μὰ τὴ βλέπουμε τὴ μιὰ νὰ ὑψώνεται ἀντίθετη στὴν κοινωνία ποῦ τὴ φαρμακεύει μὲ τὴν κακογλωσσιά της, τὴν ἄλλη νὰ φοβάται τόσο αὐτὴ τὴν κοινωνία ὅστε νὰ ζητᾷ τὸ φῆγη μακριὰ γιὰ τὴν ἡσυχία της. Ὁ συγγραφέας τὴ θέλει σὰ μιὰν ἡρώισσα, ἴσως χωρὶς νὰ τὴν ἐπλάθῃ κι ἀληθινὴ τέτοια. Ὁ ἡρωϊσμός μέσα στὴν κοινωνία στέκει σὰν ἓνα σημαντικὸ στοιχεῖο γιὰ τὴν πρόοδο, γιὰ τὴ γλιγορότερη ἐξέλιξη, γιὰ τὸ πάτημα τῆς κάθε εἶδους πρόληψης. Μὰ ὁ ἡρωϊσμός ὅταν μᾶς δείχνεται μέσα σ' ἓνα ἔργο τέχνης, πρέπει νὰ εἶναι ριθμισμένος, ἰσορροπημένος, μὲ δρόμο χαρραγμένο, μὲ ἀρχὴ καὶ τέλος, γιὰ νὰ τοῦ συγκρατήσουμε τὴν οὐσία του. τὴ βαθύτερη. Ὁ ἡρωϊσμός τῆς Βαρβάρας τί μᾶς λέει καὶ τί μᾶς δείχνει; Χρησιμεύει μονάχι γιὰ τὴν τεχνικὴ λύση στὸ δράμα. Τὸ γενικότερο, τὸ πλατύτερο πουθενά. Καὶ νά, ἡ ἐμπειρικὴ ἀντίληψη τῆς συγκαιρινῆς τέχνης μας στὰ ζητήματα τὰ κοινωνικά.